

STORTINGET

Innst. 414 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:235 S (2024–2025)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens

Komiteens behandling

Digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Oldernes Tung har uttalt seg om forslaget i brev av 7. mai 2025. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til skriftlige høringsinnspill i saken. Ingen skriftlige innspill er mottatt innen fristen.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen etablere et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur.
- Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt rammeverk for midlertidige og kontrollerte unntak fra eksisterende regelverk for KI-testing i ulike sektorer.
- Stortinget ber regjeringen innføre en «innovasjonskvote» i offentlige budsjetter, der en andel øremerkes testkjøp og piloter av ny teknologi, særlig innen forsvar, sikkerhet, helse og utdanning.
- Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt dual-use compute-senter og en sikker skyplattform under norsk eierskap, med nødvendige sikkerhetsgodkjenninger og interoperabilitet med NATO-standarder.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Anita Patel, Siri Gåsemyr Staalesen og Terje Sørvik, fra Høyre, Mudassar Kapur og Anne Kristine Linnestad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og fung. leder Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Dokument 8:235 S (2024–2025) fra representanten Christian Tybring-Gjedde om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens.

Komiteen viser til at forslagsstilleren legger frem fire forslag i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til statsrådens svarbrev til komiteen av 7. mai 2025, der statsråden sier seg enig med forslagsstilleren i at Norge skal være en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens, med tanke på både den raske teknologiske utviklingen og den sikkerhetspolitiske utviklingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Fremtidens digitale Norge, nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030, spesielt til kapitlene 3.2, 4.1 og 4.2, der henholdsvis digital infrastruktur, datadeling og innovasjon og kunstig intelligens er særskilt omtalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at representantforslaget berører flere statsråders ansvarsområde, og at statsråden i sitt svar til komiteen har fått innspill fra forsknings- og høyere utdanningsministeren, næringsministeren, forsvarsministeren og justis- og beredskapsministeren.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Teknologirådets rapport Kunstig intelligens i Norge fra 2024. Denne beskriver den raske utviklingen, gjennombruddet for kunstig intelligens, og hvordan denne teknologien gir muligheter, men samtidig utfordrer samfunnet og demokratiet på en måte som vi knapt aner rekkevidden av. Denne teknologien er kraftigere enn tidligere digitale verktøy, men samtidig enklere å bruke. KI kan handle på egen hånd og er generativ og nyskapende, noe som kan revolusjonere særlig kunnskapsarbeid. Samtidig er det en fare for at bruk av teknologien kan sentralisere og konsentrere makt, samtidig som skillet mellom mennesker og maskiner viskes ut. Grunnleggende demokratiske prosesser som valg kan manipuleres. Misbruk, utilsiktede hendelser og tap av kontroll innebærer derfor en stor risiko. Disse medlemmer viser til at Norges digitaliseringspolitikk er preget av et betydelig demokratisk underskudd. Til tross for regjeringens tydelige tale om fellesskap og samarbeid under lanseringen av Digitaliseringsstrategien 2024–2030 i Trondheim 26. september 2024, har i praksis sivilsamfunnsorganisasjoner ikke blitt invitert inn i ekspertutvalg, digitaliseringsforum eller prosesser som former nasjonens teknologiske fremtid. Når sentrale beslutningsprosesser utelater perspektiver fra menneskerettighetsorganisasjoner, miljøorganisasjoner, minoritetsorganisasjoner, pasient- og brukerorganisasjoner og andre deler av det organiserte sivilsamfunnet, svekkes både kvaliteten og legitimiteten i politikken.

Til forslag 1 om statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen allerede er i gang med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens, basert på tre komponenter: en nasjonal infrastruktur for regnekraft, en enhet hos Nasjonalbiblioteket for utvikling og vedlikehold av nor-

ske språkmodeller samt en egen forvaltningsstruktur for KI, der KI-forordningen skal håndheves og veiledning om ansvarlig innovasjon og bruk av KI skal ivaretas. Disse medlemmer viser til statsrådets svar om at statlig medfinansiering ivaretas gjennom etablerte finansieringsmekanismer innenfor Norges forskningsråd samt pågående utredning av nye tiltak for økt finansiering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at forslaget om at Nysnø og/eller Investinor er fondsmodeller som kan egne seg til formålet representanten viser til, ikke er vurdert i Næringsdepartementet, og at dette eventuelt må vurderes når det er nærmere bestemt hva som skal være formålet med et statlig medfinansieringsfond for KI-infrastruktur. Disse medlemmer viser derfor til at intensjonen i forslag nr. 1 er ivaretatt i regjeringens pågående arbeid om statlig medfinansiering av KI-infrastruktur.

Til forslag 2 om reguleringstilpasning og teknologinøytrale sandkasser

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen allerede jobber med å gjennomføre EUs KI-forordning i norsk rett i løpet av 2026, herunder at det skal opprettes regulatoriske sandkasser, der norske virksomheter kan eksperimentere, utvikle og trene innovative KI-systemer innen trygge rammer. Disse medlemmer viser til at intensjonen i forslag 2 er ivaretatt i regjeringens pågående arbeid med etableringen av KI Norge.

Til forslag 3 om offentlige anskaffelser som innovasjonsmotor

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at innovative anskaffelser allerede er et prioritert fagområde i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), samtidig som det i 2025 er tildelt midler til Digitaliseringsdirektoratet for å styrke innovasjons- og teknologisamarbeidet mellom offentlig og privat sektor.

Disse medlemmer viser til statsrådets svar om at en vurdering av innkjøpsmakt og innovasjonskvote i offentlige budsjetter krever en bredere faglig vurdering, herunder en kartlegging av om det finnes særlige behov knyttet til forsvar, sikkerhet og helse. Disse medlemmer viser til at en slik kartlegging kan være en naturlig del av gjennomføringen av «Fremtidens digitale Norge».

Til forslag 4 om styrking av nasjonal KI-infrastruktur for forsvar og samfunnssikkerhet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til statsrådens svarbrev, der det framgår at det allerede er gjennomført en konseptvalgutredning for en nasjonal skytjeneste med krav til nasjonal kontroll basert på en sikkerhetsgradert anskaffelse, samtidig som det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon. Disse medlemmer viser til at utviklingen av en nasjonal sky skal samkjøres med felles IKT-løsning for departementene, og at dette arbeidet allerede er igangsatt, herunder samordning av FOU-systemene i sivil og militær sektor, jf. Prop. 87 S (2023–2024) Forsvarsløftet – For Norges trygghet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at kunstig intelligens har vært et begrep i datateknikken siden 1950-tallet. Kunstig intelligens ble i starten brukt til automatisering av repetitive oppgaver, men de senere årene har kunstig intelligens utviklet seg til å bistå med mer komplekse og kreative oppgaver. Disse medlemmer viser til at høsten 2022 ble kunstig intelligens for alvor synliggjort for allmennheten gjennom den store språkmodellen ChatGPT, som gjorde det enkelt å interagere med et KI-system. Gjennombruddet skjedde innenfor generativ kunstig intelligens, som er maskinlæringssystemer som trenes til å generere innhold som tekst, bilder, video og lyd. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg la fram Norges første strategi for kunstig intelligens i 2020. Utviklingen innenfor kunstig intelligens har vært stor siden den gang, spesielt det siste året, og det er behov for at politikktutviklingen følger samme tempo.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre på den bakgrunn fremmet en egen plan for kunstig intelligens høsten 2023, og i etterkant av dette et representantforslag på Stortinget om temaet som ble behandlet våren 2024, jf. Dokument 8:46 S (2023–2024), Innst. 228 S (2023–2024).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener at kunstig intelligens gir samfunnet muligheter som man tidligere ikke har hatt, og samtidig utfordringer som det må utvikles fremtidsrettet og teknologioptimistisk politikk for å møte. Disse medlemmer mener at kunstig intelligens kan gi offentlig sektor og privat næringsliv handlingsrom til å utvikle bedre og mer effektive tjenester.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regulatorisk sandkasse er et kontrollert testmiljø for virksomheter som vil eksperimentere med nye produkter, teknologier og tjenester under oppfølging av myn-

dighetene, og at slike sandkasser fungerer bra for å teste ut nye teknologiske løsninger i trygge og kontrollerte omgivelser. Dette benyttes blant annet innenfor finanstjenester og personvern og for å utvikle nye digitale verktøy for automatisert arkivering. Disse medlemmer mener at det må tilrettelegges for regulatoriske sandkasser innenfor digitale teknologier som KI, og er enige med forslagsstilleren i at bruken av disse må øke. Disse medlemmer er derimot ikke enige med forslagsstilleren i at det er regelverket som må endres for å få flere regulatoriske sandkasser. Disse medlemmer mener at regjeringen har mulighet til å etablere flere regulatoriske sandkasser innenfor dagens regelverk, men at denne regjeringen ikke har vist vilje til å etablere flere slike.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere flere regulatoriske sandkasser for uttesting av ny teknologi i offentlig sektor.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen nå styrker den nasjonale innsatsen for kunstig intelligens ved å opprette KI Norge, en nasjonal arena for innovativ og ansvarlig KI, som et nytt og utvidet spissmiljø i Digitaliseringsdirektoratet. KI Norge vil ha en pådriver- og veilederrolle samt fungere som et bindeledd og samarbeidspartner mellom sentrale KI-aktører i offentlig sektor, næringslivet, forskningssektoren og akademia.

Disse medlemmer vil framheve at etableringen av KI Norge representerer et taktskifte i bruken og utviklingen av KI, der et viktig verktøy i dette arbeidet vil være KI-sandkassen, hvor norske virksomheter kan eksperimentere, utvikle og trene KI-systemer innenfor trygge rammer. Disse medlemmer viser i den forbindelse til regjeringens mål om økt konkurransekraft og større muligheter for norske KI-systemer, som særlig vil være til nytte for oppstartsselskaper og små og mellomstore bedrifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at samfunnsøkonomisk analyse i 2021 konkluderte med at det er behov for 40 000 flere sysselsatte med IKT-utdanning i 2030. Disse medlemmer mener at hvis Norge skal lykkes med kunstig intelligens, er man avhengig av at utviklere og forskere innenfor kunstig intelligens utdannes i Norge, samtidig som det er behov for at flere ikke-tekniske studier som juridiske fag og helsefag gir studentene anledning til å ta tekniske emner gjennom studieløpet. Disse medlemmer mener videre at det vil være viktig at personer som allerede er i arbeidslivet, får muligheten til å oppdatere sin kunnskap eller få mulighet for kompetanseheving innenfor kunstig intelligens som er

relevant for deres arbeidshverdag. Disse medlemmer mener at en mulig måte å gjøre dette på er å videreutvikle eksisterende verktøy brukt av arbeidsgivere for kompetanseverifisering, for eksempel ved å innarbeide støtte for mikrosertifisering i Vitnemålsportalen. Disse medlemmer mener det bør sikres spiss- og breddekompetanse på kunstig intelligens for å møte fremtidens kompetansebehov.

Disse medlemmer påpeker at det er et stort potensial for å utnytte ny og digital teknologi for å tilby innbyggerne enda bedre og mer brukervennlige tjenester og samtidig legge til rette for at nye bedrifter kan starte opp basert på nye forretningsmodeller.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Støre ved flere anledninger har kuttet i satsingen på innovasjon i sine statsbudsjett. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative statsbudsjett, der man gjennom flere år har styrket satsingen på innovasjon gjennom å for eksempel foreslå å gjeninnføre StartOff, som var en ordning hvor offentlige virksomheter formulerte utfordringer og behov som oppstartmiljøer og andre innovative aktører utarbeidet løsninger på, og å satse videre på Stimulab, som er en stimuleringsordning for innovasjon og tjenstedesign i offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til regjeringens mål om at innbyggere og næringsliv i Norge skal få rask og enkel hjelp i møte med offentlig sektor, og til at Stimulab bidrar til dette ved å legge til rette for trygg utprøving av ny teknologi og nye måter å jobbe på, slik at tjenestene kan fornyes og forbedres. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Stimulab 2025, som inneholder tre nye spydspisser for brukersentrert innovasjon, likeverdige tjenester for skeive, mer bærekraftige helsetjenester gjennom kommunesamarbeid og enklere regelverk for alkoholbevilging, alle tjenesteområder med et tydelig behov for nytenkning og tverrsektorielt samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er viktig både å bygge og kontrollere nasjonal infrastruktur for KI og å investere i store norske og samiske språkmodeller. Disse medlemmer mener regjeringen gjør for lite for å styre utviklingen av datasentre og hvordan disse brukes og viser til representantforslaget Dokument 8:112 S (2024–2025) fra Rødt, Innst. 280 S (2024–2025), og partienes felles merknader og forslag om å ta kontroll over datasenterteknologien og prioritere bruken av elektrisitet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser dessuten til Sosialistisk Venstrepartis forslag og merknader i Innst. 371 S (2024–2025) jf. Dokument 8:102 S (2024–2025) om å tøyle tek-oligarkene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen etablere flere regulatoriske sandkasser for uttesting av ny teknologi i offentlig sektor.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:235 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 26. mai 2025

Erlend Wiborg

fung. leder

Anne Kristine Linnestad

ordfører

Statsråden

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/1389-4

7. mai 2025

Svar på representantforslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde fremmet i Dok 8:235 (2024-2025) om å ta strategiske grep for å gjøre Norge til en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens.

Jeg viser til forslag fremmet i Dok 8:235 (2024-2025) av representant Tybring-Gjedde.

Jeg er enig med representant Tybring-Gjedde at vi står i en global situasjon der teknologiutviklingen beveger seg meget raskt og den sikkerhetspolitiske utviklingen kan gi grunn til bekymring. I en slik verden er det viktig for Norge å styrke vår digitale suverenitet og kapasitet for ansvarlig utvikling og bruk av kunstig intelligens. I regjeringens nasjonale digitaliseringsstrategi fremmet vi derfor en rekke tiltak som skal bidra til dette. Jeg viser da særlig til kapittel 3.2 Sørge for en sikker og fremtidsrettet digital infrastruktur, kapittel 4.1 Øke datadelingen og utnytte mulighetene i data og datadreven innovasjon, og kapittel 4.2 Utnytte mulighetene i kunstig intelligens i strategien.

Regjeringen har dermed tatt en rekke strategiske grep for å sikre at Norge skal være en ledende og ansvarlig bruker og utvikler av kunstig intelligens.

Jeg kommenterer i det følgende representantens forslag til tiltak. I utarbeidelsen av dette svaret har jeg fått innspill fra forsknings- og høyere utdanningsministeren (forslag 1), næringsministeren (forslag 3), samt forsvarsministeren og justis- og beredskapsministeren (forslag 4).

1. *Stortinget ber regjeringen etablere et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur.*

Som omtalt i digitaliseringsstrategien, arbeider regjeringen for å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens. Den nasjonale infrastrukturen vil bestå av tre hovedkomponenter: en nasjonal infrastruktur for regnekraft, en enhet hos Nasjonalbiblioteket som utvikler, vedlikeholder og tilbyr norske språkmodeller, samt en forvaltningsstruktur for KI som blant annet vil håndheve KI-forordningen og veilede om ansvarlig innovasjon og bruk av KI.

Regjeringens arbeid med en nasjonal infrastruktur for regnekraft og med språkmodeller er omtalt i systemmeldingen for forskningssystemet *Sikker kunnskap i en usikker verden* Meld St. 14 (2024–2025), kapittel 3. Der står det blant annet at regjeringen gjennomfører en konseptvalgutredning av tungregnekraft, og at regjeringen vil vurdere anbefalingene fra utredningene og kvalitetssikringsrapportene om nasjonal infrastruktur for regnekraft. Den nasjonale infrastrukturen vil bl.a. levere tungregnekraft til utvikling av KI-løsninger i offentlige virksomheter og i næringslivet.

En sentral del av infrastrukturen er den nyopprettede enheten ved Nasjonalbiblioteket, som skal trene, oppdatere og tilgjengeliggjøre grunnleggende språkmodeller for allmenn bruk. Disse modellene vil være trent på norsk og samisk materiale, med tydelig dokumentert treningsdata og avklarte opphavsrettigheter. Målet er å tilby språkmodeller som bedre gjenspeiler norske og samiske språk og samfunnsforhold enn de store internasjonale modellene, og som kan fintrenes av norske aktører til ulike formål.

De nevnte tiltakene for norske språkmodeller og en fremtidig nasjonal infrastruktur for regnekraft innebærer nettopp en statlig medfinansiering for utvikling av kunstig intelligens for norske teknologimiljøer i næringslivet, i offentlige virksomheter samt for norske forskningsmiljøer. Disse satsingene er godt ivaretatt gjennom etablerte finansieringsmekanismer og virkemidler, blant innenfor Norges forskningsråd. I tillegg har regjeringen i Meld St. 14 (2024–2025) varslet at den vil utrede nye tiltak for økt privat finansiering av forskning som styrker samarbeidet mellom akademisk, næringslivet og offentlig sektor, og løfter næringslivets konkurranseevne.

I begrunnelsen for forslaget om et statlig medfinansieringsfond for strategisk KI-infrastruktur viser representanten til Nysnø og Investinor som mulige modeller. Investinor og Nysnø er statlige virkemidler med ulike formål.

Formålet til Investinor er å bidra til bedre kapitaltilgang i tidligfasemarkedet gjennom å utøve sju hovedmandater på vegne av staten. Investeringskapitalen til de ulike mandatene er lagt i egne fond i datterselskap under Investinor AS. Morselskapet Investinor AS er forvalter for

fondene. Kapital som er holdt av til oppfølgingsinvesteringer, er plassert på statlige kontoer eller i markedsbaserte fond av obligasjoner og sertifikater med lav kreditt- og renterisiko.

Nysnø Klimainvesteringer AS (Nysnø) ble stiftet i desember 2017. Staten er eier i Nysnø for å bidra til kapitaltilgang til næringslivet for investeringer i tidligfaseselskaper som reduserer klimagassutslipp. Statens mål som eier er høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Selskapets formål er å bidra til reduserte klimagassutslipp gjennom investeringer som direkte eller indirekte bidrar til dette. Investeringene skal i hovedsak rettes mot ny teknologi i overgangen fra teknologiutvikling til kommersialisering.

Nærings- og fiskeridepartementet, som forvalter disse virkemidlene, har ikke gjort en vurdering av hvorvidt Nysnø eller Investinor er fondsmodeller som kan egne seg til formålet representanten viser til. Dette må eventuelt vurderes når det er nærmere definert hva som skal være formålet med et statlig medfinansieringsfond for KI infrastruktur.

2. Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt rammeverk for midlertidige og kontrollerte unntak fra eksisterende regelverk for KI-testing i ulike sektorer.

For å utnytte potensialet i KI må både offentlig sektor og næringslivet kunne teste og ta i bruk KI raskt og trygt. Da er kjennskap til regelverk, tilgang til data, kompetanse, lederskap og risikovilje avgjørende. Regjeringen jobber med å gjennomføre EUs KI-forordning i norsk rett. Forslag til en KI-lov skal etter planen sendes på alminnelig høring før sommeren. Dette skal gi en forutsigbar regulering av kunstig intelligens, og gi norsk næringsliv like vilkår som i Europa for øvrig. Regelverket skal etter planen tre i kraft i Norge i løpet av 2026.

KI-forordningen stiller også krav om opprettelse av regulatoriske sandkasser, og regjeringen vil styrke veiledningen for ansvarlig KI-utvikling gjennom disse regulatoriske sandkassene. Derfor etablerer vi KI Norge, en nasjonal arena for innovasjon og ansvarlig KI. KI Norge skal være en del av Digitaliseringsdirektoratet. KI Norge skal ha en pådriver- og veilederrolle for ansvarlig innovasjon med KI, og skal sammen med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Datatilsynet ha ansvaret for den regulatoriske KI-sandkassen. KI-sandkassen skal bidra til økt konkurranseevne og gi muligheter for norske KI-systemer på markedet. Her kan norske virksomheter eksperimentere, utvikle og trene innovative KI-systemer innenfor trygge og kontrollerte rammer før produktet lanseres eller tas i bruk. Oppstartsselskaper og SMBer vil spesielt dra nytte av dette. Sandkassen skal også bidra til bedre forståelse av regelverket og deling av beste praksis.

3. Stortinget ber regjeringen innføre en «innovasjonsskvote» i offentlige budsjetter, der en andel øremerkes testkjøp og piloter av ny teknologi, særlig innen forsvar, sikkerhet, helse og utdanning.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) forvalter arbeidet med offentlige anskaffelser. Målet for arbeidet er at offentlig sektor gjennomfører effektive og innovative anskaffelser som bidrar til å fremme grønn omstilling og bærekraftig utvikling.

Innovative anskaffelser er et prioritert fagområde i DFØ. DFØ har utviklet nye konsepter for kompetanse og veiledning om innovative anskaffelser generelt, og samarbeid med oppstartsselskaper spesielt.

I tildelingsbrevet for 2025 er DFØ bedt om å gjennomføre tiltak for bedre måling av innovasjon, og DFØ arbeider for å utvikle kunnskapsgrunnlaget om indikatorer som er sentrale for å måle innovative anskaffelser. Fremover vil DFØ også pilotere kunstig intelligens (KI) som verktøy for å gjøre mer presise målinger.

DFØ har også utarbeidet en gapanalyse for å vurdere offentlige oppdragsgiveres krav til innovasjon sett opp mot markedets tilbud, og utarbeidet en ny nettside med oversikt over antall innovative og innovasjonsvennlige anskaffelser¹.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har for 2025 tildelt 2 mill. kroner til Digitaliseringsdirektoratet for å styrke innovasjons- og teknologisamarbeidet mellom offentlig og privat sektor. Formålet med tildelingen er å koble behov i offentlig sektor med løsninger som oppstartsvirksomheter i teknologimarkedet kan tilby. Ordningen heter Stimulab-tek. Ved å bygge på etablerte strukturer, prosesser og møteplasser for Stimulab, kan gjennomføringen skje effektivt og målrettet.

Forslag om bruk av innkjøpsmakt og innføring av en innovasjonskvote i offentlige budsjetter, med øremerking av midler til testkjøp, reiser en rekke spørsmål som krever bredere faglig vurdering. En slik vurdering må også omfatte en kartlegging av om det finnes særlige behov knyttet til forsvar, sikkerhet og helse.

4. *Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt dual-use compute-senter og en sikker skyplattform under norsk eierskap, med nødvendige sikkerhetsgodkjenninger og interoperabilitet med NATO-standarder.*

På oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet har Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) gjennomført en konseptvalgutredning for en nasjonal skytjeneste. Utredningen har vært til ekstern kvalitetssikring, og det er valgt et konsept for en nasjonal skytjeneste.

Valgt konsept tar utgangspunkt i at det inngås avtale med én eller noen få leverandører som skal eie, levere, videreutvikle og drifte en lukket skytjeneste for ugradert skjermingsverdig informasjon. Valgt konsept gir staten tilgang på kompetanse, ressurser og innovasjonskraft. Det skal stilles krav til nasjonal kontroll av skytjenesten som leverandører må tilfredsstille og gi garantier for. Nasjonal skytjeneste skal defineres som skjermingsverdig infrastruktur etter sikkerhetsloven og det skal gjennomføres en sikkerhetsgradert anskaffelse. Regelverket for skytjenester skal tydeliggjøres, og det skal etableres et kravsett for ugradert skjermingsverdig informasjon.

¹ [Innovative anskaffelser - hovedside](#) | [Anskaffelser.no](#)

Med utgangspunkt i sammenfallende behov er det besluttet at utviklingen av en nasjonal sky skal samkjøres med Program Felles IKT, som utarbeider en felles IKT-løsning for departementsfelleskapet. Samkjøringen vil gi viktig erfaringsgrunnlag for den videre utviklingen av en nasjonal skytjeneste for øvrige deler av forvaltningen. Dette arbeidet pågår nå. NSM bistår i dag programmet og vil gjøre det i en periode fremover, før arbeidet går over i neste fase for å avklare øvrige problemstillinger.

Som en viktig del av utredningsgrunnlaget er det innhentet erfaringer fra andre toneangivende land, med særlig vekt på erfaringer av overføringsverdi til norske forhold. I det videre arbeidet legges det opp til utstrakt dialog med både nasjonale og internasjonale aktører, herunder potensielle brukere av tjenesten, samt leverandørmarkedet. Forprosjektet vil utrede detaljene i valgt konsept.

I langtidsplanen for forsvarssektoren (*Forsvarsløftet – for Norges trygghet Prop. 87 S (2023–2024)*) legger regjeringen til rette for en betydelig FoU-satsing («FoU-løft») og tar flere grep for å møte et mer sammensatt utfordringsbilde. Regjeringens hovedgrep er å legge til rette for bedre samordning mellom FoU-systemene på militær og sivil side. Det skal utvikles ett felles, nasjonalt forskningssystem som håndterer Norges totale kunnskapsbehov for både åpen, skjermingsverdig og gradert kunnskap.

Det er opprettet prosjekt som skal etablere felles standarder og prosedyrer for forsvarssektoren som understøtter multidomeneoperasjoner og fellesoperativ anvendelse av Forsvarets data som også virker muliggjørende for bruk av kunstig intelligens i forsvarssektoren.

I systemmeldingen for forskningssystemet foreslår regjeringen også tiltak for å samordne FoU-systemene på sivil og militær side og legge til rette for mer samarbeid om åpen, skjermet og gradert forskning. Målet er bedre samordning og mer effektiv anvendelse av FoU på tvers av samfunnsområder og skjermingsbehov. I denne meldingen har regjeringen følgende mål og prinsipper for utviklingen av et felles forskningssystem:

Regjeringen har følgende mål for utviklingen av et felles forskningssystem for åpen, skjermet og gradert FoU:

- *Norges forskningsinnsats skal anvendes effektivt på tvers av åpen, skjermet og gradert forskning.*
- *Forskningssystemet skal ha nødvendige mekanismer for å beskytte kunnskap og teknologi, når det er nødvendig.*
- *Forskningssystemet skal legge til rette for at forskningsfronten i større grad kan anvendes på problemstillinger som er relevante for forsvar, sikkerhet og beredskap, og styrke samfunnets samlede motstandskraft.*
- *Forskningssystemet skal bidra til nasjonal egenevne innenfor viktige teknologier og fagområder.*

Følgende prinsipper ligger til grunn for samordningen:

- *Det nasjonale forskningssystemet skal være så åpent som mulig og så lukket som nødvendig.*
- *Deltakelse i forskning som er relevant for forsvar, sikkerhet og beredskap skal være basert på frivillighet.*
- *Videreutviklingen av forskningssystemet skal som hovedregel bygge videre på eksisterende funksjoner og eksisterende aktørers ansvarsområder, herunder at Norge skal ha ett forskningsråd.*

I systemmeldingen for forskningssystemet diskuteres også hvordan forskningssystem skal rustes for det digitale skiftet, og bedre tilgang til regnekraft (en forutsetning for utnyttelse av kunstig intelligens). Det økende volumet og mangfoldet av data som genereres, skaper store muligheter innenfor forskning og innovasjon, men det krever betydelig regnekraft å utnytte disse dataene. Økt kapasitet til tungregning kan møte behov i forskning og offentlig forvaltning og utnytte potensialet i kunstig intelligens.

Gjennom styrket samordning mellom FoU-systemene på militær og sivil side vil det etableres system(er) som vil bidra til å koble mer utradisjonelle leverandører til Forsvaret og forsvarssektorens behov. Videre ligger det også en ambisjon om å samordne forskningsinnsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler i langtidsplanen for forsvarssektoren, med målsetting om å styrke brobyggende kunnskapsutvikling på tvers av forsvar, sikkerhet og beredskap (sivilt-militært samarbeid).

Med hilsen

Karianne Oldernes Tung

